

Cortes de Pallars: capitalisme salvatge

A Cortes, una obra faraònica, connectada amb el funcionament de la Central Nuclear de Cofrents, representa el paradís de les noves estratègies empresarials per acabar amb la seua crisi

DJ.-R. GARCIA BERTOLÍN
illuns de la setmana passada, després de set dies de suspensió de sou i feina, d'una setmana sense dur jornal a casa, més de 800 treballadors de tots els racons del País Valencià i també d'altres indrets de l'Éstat Espanyol es reincorporaven al treball a Cortes de Pallars i reiniciaven les parades intermitents de tres hores en els torns de matí, vesprada i nit. A pesar de l'amenaça d'una nova sanció, aquesta volta per dues setmanes, es tornaven a concentrar i celebraven assemblees per continuar endavant amb la lluita per un salari just i unes condicions de treball dignes.

Bona part dels representants sindicals d'aquests 800 «pàries de la terra» han arribat al convenciment que el capitalisme espanyol en crisi ha triat la faraònica obra per a l'«Aprofitament hidràulic de Cortes de Pallars» (l'«aprofitament», com es veurà, és total, va molt més enllà de l'hidràulic) com un tub d'assaig laboral de cara al futur. Al mateix temps que s'escomet el projecte hidroelèctric més ambiciós d'Europa (absolutament vinculat a la nuclear de Cofrents, sense la qual mancaria de sentit), CORTEA II, unió tempo-

ral d'empreses com Agroman i Entrecanales al cap, duu a terme, amb el vistiplau d'Hidroelèctrica Espanyola, el gran patró, una vertadera experimentació per veure quines són les mínimes condicions de supervivència i les màximes d'explotació laboral que pot suportar un obrer per por de perdre el treball.

«Jo, fa sis anys, guanyava més de cent mil pesetes treballant en la construcció. Ara, la meua família ha de viure amb les 45.000 que em paga CORTEA. D'aquests diners, n'he de traure 15.000 per a pagar el lloguer de la casa i tots els rebuts. Imagina't el que ens queda per a menjar i per a les altres necessitats.»

Francesc és un de tants treballadors dels tres talls de Cortes de Pallars: El salt de Cortes II («La Rambla»), el contraembassament d'El Naranjero i el salt de bomber de La Muela, distribuïts al llarg de més de deu abruptes quilòmetres dels termes municipals de Cortes de Pallars (Vall de Cofrents) i, en molt menor mesura, de Dosaigües (Foia de Bunyol). Inverteix quatre hores diàries a anar i tornar des de Iàtova al seu treball per carreteres infernals i en autobusos esbalandrats.

Unes obres ben conflictives

Aquest mes, Hidroelèctrica desplaçà fins a aquest tros del País Valencià uns quants dels seus treballadors, els donà sous dignes i els hi construí inclús un poblat de casetes adossades, amb parròquia, escoles i zones verdes.

La resta, la deixà en mans de les empreses amb què contractà directament (OCISA, OSA, Nervión, Bertolín) o a través de CORTEA: Lariga, Porfilio, SITE, Ferradelta... La primera part dels treballs, abans que Comissions Obreres decidís intervenir en els talls, fou d'allò més semblant a una jungla laboral, una cosa que resulta difícil de creure a aquestes altures de la història. Per exemple, els més de cent treballadors traslladats sense les famílies des de Càceres, on treballaven a la central nuclear de Valdecaballeros, que viuen en barracots i es veuen obligats a pagar el menjar en uns altres barracots amb el migrat sou que reben, realitzaven jornades de fins a vint hores diàries a canvi d'una elevació ridícula del

salari. Aquesta situació s'acabà amb les primeres eleccions sindicals i la formació del primer comitè d'empresa. CCOO agranà UGT, obtenint 15 del 17 representants que el componen.

«A la pedrera, la dinamita, la goma-2, la manipulava tot déu. Actualment, és menys descarat, però encara si et diuen que has de posar un barrobí, no queda un altre remei que posar-lo. Et jugues el lloc de treball.»

La manipulació indiscriminada per mans no expertes és una altra de les coses a què ha posat fi pràcticament el combatiu comitè de Cortes. Abans de decidir anar per totes amb un pla de mobilitzacions iniciat el maig mitjançant parades intermitents de tres hores el dilluns, el dimecres i el divendres, intentaren totes les vies de negociació amb l'empresa, que, igual que ara, es tancà en banda i no va voler saber res de reivindicacions tals com un tractament més humà per part dels capatassos —«sols els fa falta

bles valencians. Fora del Valle, de la Muela, les concentracions han estat sempre parcials, excepte, si de cas, el dia en què davallaren a València.

—«Si en comptes de ser ací, fóssem al carrer de Xàtiva o inclús a Sagunt, la situació ja s'hauria resolt, o almenys els resultaria molt més difícil mantenir la postura que estan mantenint. Tindriem més solidaritat, la premsa s'ocuparia més de nosaltres...» Un altre dels grans problemes que se'ls planteja és que, no són els únics treballadors del projecte Cortes-La Muela. Es dona el cas que els assalariats d'algunes petites empreses subcontractades per CORTEA II perceben quasi 90.000 pessetes mensuals, el doble que ells, per realitzar el mateix treball, al mateix indret, amb les mateixes màquines i unes mans igual de productives. I és que Cortes és el paradís de les diferències abismals, dels greuges més comparatius, de les desigualtats més brutals. Restaurants de luxe enfront

del plat únic en barracots; barracots per a obrers cacerenys que aprofiten la suspensió de sou i feina per anar a sa casa a veure els seus, perquè les vacances no existeixen per als qui guanyen 45.000 al mes, exiliats a mil quilòmetres de casa (les treballen i les cobren), enfront de xalets amb piscina, guarda rentapiscina i pistes de tennis per als executius d'Agroman i Entrecanales. I així tot. L'executiu ben pagat mai no corre el risc d'anar-se'n avall des d'una barana de fusta suspesa d'una muntanya a 500 metres d'altura.

I van tres morts

El jove de Dosagües, José Manuel Mateo ha estat l'última víctima mortal de Cortes-La Muela. Va perdre la vida en una de les rampes per on es bombejarà l'aigua per a la nuclear de Cofrents, el mateix dia que els seus companys començaven la suspensió de sou i feina. Fou el tercer. Dies abans va estar a punt d'haver-n'hi un quart, quan un treballador

quedà enterrat davall de cents de quilos de formigó. «Ací hi ha hagut situacions com perquè els morts fossen molts més». A pesar de la inundació de cartells sobre la seguretat en el treball a totes les instal·lacions, les mesures perquè n'hi haja han estat considerades completament insuficients pels treballadors. La responsabilitat en matèria de seguretat és competència d'Hydroelèctrica Espanyola, afirmen aquests, mentre que aquella respon que s'acompleixen tots els requisits legals. Mentrestant, les pedres —rulos— segueixen caient pels vessants de la muntanya, i, si hi ha sort, no esclafen ningú pel camí. Una de les escales més emprades, sense anar més lluny, quedà totalment destruïda la passada setmana per un d'aquests rulos. Afortunadament, els treballadors estaven sancionats i ningú no quedà desfet o es precipità al buit.

Hi ha un únic centre mèdic per als tres talls, en cadascun d'ells només hi ha un ATS durant dues hores

un rifle i el gos perquè açò parega un camp de concentració o treballs forçats»—, unes millors condicions de seguretat per a evitar que es produeixen més morts (ja n'hi ha hagut tres) —«Jo crec que ells ja tenen previst en els seus càlculs el nombre de persones que han de morir al tall abans d'acabar l'obra» plusos de perillositat, toxicitat, altura, retribució de tot el temps de transport que excedeix de la mitja hora a l'anada i mitja a la tornada —«hi ha una sentència del Tribunal Suprem en aquest sentit» —i, sobretot, un augment lineal que acabe amb els sous de 45.000 mensuals per vuit hores diàries de treball duríssim.

Els treballadors de CORTEA II i les petites empreses subcontractades han trobat, per altra part, enormes problemes per mobilitzar-se en un indret que no siga el tall. Com ja s'ha dit, a Cortes hi ha gent treballant de Bunyol, Xiva, Requena, Utiel, Paterna, Sagunt, Alzira i un llarguíssim etcètera de po-

Un comite d'empresa combatiu

/ J. Alexandre

JULIOL 85

FESTIVAL DE VALÈNCIA

DILLUNS 22

22.30 / JARDINS DELS VIVERS

McCoy TYNER TRIO:
McCoy TYNER (piano)
Louis HAYES (bateria)
Avery SHARPE (baix)
Entrada numerada: 700 ptes.
Entrada sense numerar: 500 ptes.

22.30 / PLAÇA DE MANISES

DECLARACIÓN DE PRINCIPIOS
PROFESOR MALVARROSA
LA TERAPIA DEL PROFESOR RASFOOTING
RAFA RASFOOTING
Entrada única: 350 ptes.

DIMARTS 23

22.30 / JARDINS DELS VIVERS

Woody HERMAN AND ALL STARS:
Woody HERMAN (clarinet)
John BUNCH (piano)
Al COHN (saxo)
Carl FONTANA (trombó)
Sweets EDISON (trompeta)
Buddy TATE (saxo tenor)
Steve WALLACE (baix)
Jackie HANNA (percussió)
Entrada numerada: 700 ptes.
Entrada sense numerar: 500 ptes.

22.30 / MERCAT D'ABASTOS

¿DUDAIS DE LOS DUENDES?
TEATRO A TROTE
Entrada única: 350 ptes.

DIMECRES 24

22.30 / MERCAT D'ABASTOS

POND/VIDEO GAME/GRAPH/TOWER
NIKOLAIS DANCE THEATRE
Entrada numerada: 600 ptes.
Entrada sense numerar: 400 ptes.

22.30 / MERCAT D'ABASTOS

¿DUDAIS DE LOS DUENDES?
TEATRO A TROTE
Entrada única: 350 ptes.

22.30 / CLAUSTRE DEL PATRIARCA

FRANCESC VALLS (bariton)
DANKO DIMITROVIC (piano)
Entrada lliure.

DIJOUS 25

22.30 / JARDINS DELS VIVERS

NOUMENON/TENSILE INVOLVEMENT/KALEIDOSCOPE/THE MECHANICAL ORGAN
NIKOLAIS DANCE THEATRE
Entrada numerada: 600 ptes.
Entrada sense numerar: 400 ptes.

DIVENDRES 26

22.30 JARDINS DELS VIVERS

AL TALL/OSKORRI/MILLADOIRO
Entrada numerada: 600 ptes.
Entrada sense numerar: 400 ptes.

22.30 / PLAÇA DE MANISES

CANTO DELLA TERRA SOSPESA
PUPPI E FRESEDE
Entrada única: 350 ptes.

22.30 / CLAUSTRE DEL PATRIARCA

TRIO MARBEËL
Entrada lliure.

DISSABTE 27

17.00 / PLAÇA DE LA MARE DE DÉU

VALÈNCIA E MOBILE
(TODO LO QUE NO SE MUEVE SE MENE)
AL VICTOR PRODUCTIONS
Entrada lliure.

22.30 / PLAÇA DE MANISES

CANTO DELLA TERRA SOSPESA
PUPPI E FRESEDE
Entrada única: 350 ptes.

22.30 / CLAUSTRE DEL PATRIARCA

MIQUEL MORELLA (oboé)
BERTOMEU JAUME (piano)
Entrada lliure.

DIUMENGE 28

22.30 / JARDINS DELS VIVERS

TROBADA
EL LEBRIJANO I
L'ORQUESTRA ANDALUSÍ DE TÀNGER
Entrada numerada: 600 ptes.
Entrada sense numerar: 400 ptes.

Ajuntament de València / Delegació de Festes i Turisme
Generalitat Valenciana / Conselleria de Cultura
Diputació de València
Ministerio de Cultura

/ S. Alexandre

Escala destrossada per un «rulo»

al dia. Els treballadors han sol·licitat insistentment —és una de les reivindicacions més fermes— ambulàncies a peu de tall durant les 25 hores del dia. Parteixen de la base que els riscos d'accident són molts i que es tracta d'una concentració de més de mil treballadors a quasi cent quilòmetres de València. Si algú té la desgràcia de patir un accident, és traslladat en *land-rovers* que moments abans han estat carregats de bidons de *gas-oil*, a través de carreteres tortuoses fins arribar al centre mèdic, distant uns deu interminables quilòmetres. D'estar greu és molt difícil que pugui arribar amb vida.

«Li vam demanar al senyor Llanos, que és el representant de l'empresa en qualsevol classe de negociació, que instal·lessen una ambulància al tall durant els tres torns. Ens contestà que això era com si li sol·licitàsem tenir un metge sempre a la porta de casa.»

Al voltant de 2.500 persones treballen directament o indirecta en la conversió de 2.000 hectàrees del Parc Nacional de La

Muela de Cortes en embassaments i central tèrmica, una transformació que no acaba de quedar clara des del punt de vista legal i que la història pot jutjar com un greu desacatament no sols ecològic. Un dels factors que contribuï a donar via lliure a l'obra fou aconseguir que Hidroelèctrica continuàs invertint a la província de València una vegada conclosa la central nuclear de Cofrents. Tanmateix, les contractes substancioses, les que permeten un ampli marge d'explotació, no han estat per a les empreses valencianes, sinó per a les grans del ram com Agroman o Entrecanales, quedant per a les primeres únicament les subcontractes menudes. Un terme municipal, el de Cortes de Pallars, ja ha patit un canvi total en la seua demografia, economia, infraestructura i vida quotidiana, que pot tenir repercussions molt menys positives del que els seus pobladors esperaven. De moment, l'única cosa que es veu de colpe són un parell de bordells, algun restaurant i molts camions i *land-rovers*.